

Ljubljana, 7. 6. 2023

JAVNO PISMO: Uvedba obveznega predmeta RAČUNALNIŠTVO IN INFORMATIKA v osnovne in srednje šole

Veseli nas, da je Vlada Republike Slovenije napovedala reformo šolstva in s tem prepoznala potrebo po nujnih spremembah. Hkrati nas skrbi, ker se napoveduje ne celovite hitre spremembe, ki pa, kljub nujnosti in številnim pozivom stroke in gospodarstva, ne vključujejo uvedbe računalništva in informatike kot obveznega predmeta v osnovne in srednje šole.

Prepričani smo, da je ključnega pomena, da vse spremembe v vseh družbenih podsistemih podprejo enega glavnih strateških ciljev Republike Slovenije, ki je preoblikovanje v pametno, trajnostno in vključujočo družbo ter gospodarstvo. Evropska komisija je leta 2021 predstavila vizijo in poti za digitalno preobrazbo Evrope do leta 2030. Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje temelji na štirih glavnih področjih: znanja in spretnosti, varna in trajnostna digitalna infrastruktura, digitalna preobrazba podjetij in digitalizacija javnih storitev. Vse to pa ne bo mogoče brez prvega, torej znanja in veščin. Glavni cilj Digitalnega kompasa je, da bo imelo do leta 2030 vsaj 80 % vseh odraslih prebivalcev EU osnovne digitalne veščine. Nadaljnji cilj je 20 milijonov novih strokovnjakov za IKT, vključno z veliko več strokovnjakinjami.

Evropska komisija priporoča, da mora biti ena od prioritet držav članic ta, da pospešijo svoj pristop k povečanju digitalnih znanj in veščin na naslednje načine: s spodbujanjem medpredmetnih pristopov na vseh ravneh izobraževanja, kar pomeni, da bi morali digitalne veščine vključiti v vse predmete; z uvedbo samostojnega predmeta (naj opozorimo, da smo ena redkih držav, ki tega nima); in z združevanjem vseh, ki imajo vlogo pri pomoči ljudem za pridobivanje digitalnih veščin, torej učitelji in podjetja, starši in družine.

Osnovna in napredna digitalna znanja ter spretnosti so ključni za krepitev naše kolektivne odpornosti kot družbe: le digitalno opolnomočeni in sposobni državljani ter visoko usposobljena delovna sila na digitalnem področju ima lahko usodo v svojih rokah in zaupa svojim sredstvom, vrednotam in odločitvam.

Digitalna preobrazba je tisti proces, ki najbolj zaznamuje začetek 21. stoletja. Digitalna tehnologija je vstopila v vsako človekovo dejavnost – pristočasno ali službeno, tehnično ali umetniško. Posameznik in družba bosta uspešna zgolj in le, če bomo razumeli in obvladovali digitalno tehnologijo. Pri tem je poudarek na razumevanju in obvladovanju in nikakor zgolj na rabi. Le z znanjem s področja računalništva bomo kreatorji in ne le potrošniki; digitalne kompetence so namreč povezane s tehnologijo, računalništvo pa je povezano z naravoslovjem.

RIN je mlada temeljna znanstvena veda. Kot splošnoizobraževalni predmet je usmerjen v pridobivanje in razvijanje temeljnih znanj računalništva in informatike, logičnega razmišljanja ter spretnosti in oblikovanju stališč in odnosa, kar učencem omogoča aktivno in odgovorno življenje oziroma delovanje v sodobni družbi (npr. reševanje problemov, argumentirano presojanje, kritično razmišljanje itd.).

Po mednarodnem standardu K12CS v kurikularni okvir RIN v osnovni in srednji šoli sodijo naslednja področja:

- (i.) računalniški sistemi,
- (ii.) podatki in analiza,
- (iii.) algoritmi in programiranje,
- (iv.) omrežja in Internet ter
- (v.) učinki računalništva in informatike.

Temeljna znanja s teh področij omogočajo razumevanje, obvladovanje in posledično premišljene odločitve o digitalnih tehnologijah, kot je, na primer, umetna inteligenca, vključno z vsemi aplikacijami, kot je ChatGPT (z

znanji iz področij podatkov in analize), kibernetika varnost (omrežja in svetovni splet), veriženje blokov in kriptovalute (algoritmi in programiranje), pa tudi o vplivu digitalne tehnologije na družbo in obratno (učinki RIN).

Skupina RINOS, strokovna delovna skupina za vključitev temeljnih vsebin RIN v slovensko šolstvo, ima številne odgovore in že postavljen kurikulum ter potrebne rešitve in dinamiko uvajanja predmeta RIN v slovenske osnovne in srednje šole. Prav tako imajo rešitve na področju pridobivanja in izobraževanja ustreznega kadra in obstoječih učiteljev.

Ker v slovenskem prostoru takšnega predmeta nimamo, imajo dijaki in študenti težave tudi na univerzitetnem, visokošolskem strokovnem in tudi poklicnem študiju, saj morajo vsaj 10 % pa tja do 20 % časa pri predmetih nameniti zapoznelemu pridobivanju temeljnih znanj RIN. Govorimo seveda o vseh študijih in področjih šolanja, od družboslovja do inženirstva, od umetnosti do naravoslovja. Vrstniki v tujini lahko ta čas med študijem namenijo poglobljanju znanja. Slovenski mladi so tako v neprimerno slabšem položaju kot vrstniki, enako pa velja tudi za slovensko gospodarstvo in družbo kot celoto. Slovensko gospodarstvo opozarja, da letno potrebuje vsaj 5.000 novih IKT strokovnjakov. Ne gre pa le za IKT strokovnjake v ozkem smislu, ampak strokovnjake različnih področij s primernim temeljnim znanjem RIN.

Poleg prepada v znanju slovenskih diplomantov v primerjavi s tujimi je očitno tudi nastanek prepada med mladimi v Sloveniji. Ker znanja RIN ni mogoče pridobiti v javni šoli, bodo izobraževanja RIN deležni le premožnejši, kar bo številne postavilo v deprivilegiran položaj.

Mladih ne smemo obsoditi na drugorazrednost v digitalnem svetu 21. stoletja, prav tako pa moramo gospodarstvu in družbi omogočiti, da ostanemo konkurenčni in pripravljeni na vse izzive digitalne dobe. Le z znanjem RIN bomo opolnomočeni prebivalci Slovenije lahko snovalci, ne le sledilci digitalne sedanjosti in prihodnosti.

Zato pozivamo, da v **predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli kot enega nujnih ukrepov prioritarno opredelite uvedbo obveznega predmeta računalništvo in informatika v osnovne in srednje šole.**

POSLANO:

Predsednik Vlade Republike Slovenije

Minister za vzgojo in izobraževanje Republike Slovenije

Ministrica za digitalno preobrazbo Republike Slovenije

Vodje poslanskih skupin Državnega zbora Republike Slovenije

Mediji